СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. ... 139. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 30-го червня 1942. No. 139. Jersey City, N. J., Tuesday, June 30, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

Аліянти Обіцюють Облекшити Натиск на Росію

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт і британський премієр Чорчил заявляють у своїй останній спільній заяві, що Обєднані Держави вжиють усіх своїх військових сил, аби відвернути німецьку силу від нападу на Росію. З відомих причин заява не пояснює ближче, як саме треба розуміти цю кампанію. Вони теж дали до зрозуміння, що Обєднані Держави звернуть спеціяльну увагу на кампанію підводних човнів держав Осі на Атлянтику.

НІМЕЧЧИНА ПРИЗНАЄ ЗАВЗЯТИЙ СПРОТИВ ПРОТИ ПІДВОДНИХ ЧОВНІВ

ВАШИНГТОН. — Переловлено офіціяльний радіовий комунікат, у котрому берлінський уряд признавав, що акція підводних човнів на Атлянтику стрічається з лютим спротивом з боку американської оборони. Це признання вважають тут доказом, що американська оборона берегів працює щораз краще.

АРГЕНТИНСЬКЕ ОБУРЕННЯ ПРОТИ ДЕРЖАВ ОСІ НЕ ВГАВАЄ

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — В аргентинській столиці вибухли в неділю нові демонстрації проти держав Осі. Демонстранти побили вікна в одній італійській навіґаційній спілці та підкинули бомбу під мешкання редактора про-фашистівської ґазети „Матіо д'Італія". По місті парадували студентські демонстрації, які поліція пробувала розігнати.

ЗА ВИРІШУВАННЯ ПОВОЄННИХ ПИТАНЬ

КЕМП ТЕМИМЕНТ (Па.) — На нарадах „Економічного й Суспільного Інституту Темименту" виступив між іншим з промовою Волтер Неш, посол Нової Зеляндії до уряду Злучених Держав і член Воєнної Ради Тихого Океану; в своїй бесіді Неш заявився за створення ради для світової відбудови й розвою, як також світової воєнної ради для вироблювання основної політики й стратеґії в реконструкційні роки. На цих самих нарадах виступив Фенсиз МекМегон, професор університету Нотр Дейм і президент Католицького Союзу для Міжнародного Мира, з домаганням, аби такі політики, як Дайес, які показали, що вони не вміють передбачувати надходячих подій, відсунулися від публичного життя.

Рішальна Битва Шаліє Біля Матрута

КАЇРО. — Недалеко Матрута, на шляху до устя Нілю, в Єгипті, замкнулися в смертельних обіймах дві величезні армії, закуті в сталь тисячів повзів, гармат і скорострілів. З одного боку армія Ромеля, яка пробує витягнути всі користи з попередної перемоги біля Тобрука і британська восьма армія, яка зазнала недавно невдач, але тепер є скріплена, та ближче домашніх баз. Знавці кажуть, що положення для британців є дуже критичне, але проте вони мають велику можливість вийти переможно з тої битви. Колиб одначе вони ту битву втратили, то після всякої правдоподібности вони мусітимуть відступати аж до Нілю. Суецький канал знайдеться тоді в смертельній загрозі.

ТИСЯЧІ БРИТІЙСЬКИХ БОМБОВИКІВ БОМБАРДУЮТЬ БРЕМЕН

ЛОНДИН. — Британці знов розпочали масові бомбардування німецьких міст, уживаючи в налетах по тисячу і більше літаків нараз. Минулого тижня британці виконали два такі масові налети на німецьку пристань Бремен, в якій є багато будівельних доків, пристані для субмарин та склади ріжних воєнних матеріялів. Своїм бомбардуванням британці завдали німцям величезні шкоди.

НІМЦІ НА СОВЄТСЬКІМ ФРОНТІ РОЗПОЧАЛИ ОФЕНЗИВУ НА НОВІМ ВІДТІНКУ

МОСКВА. — Совєтські звідомлення говорять, що німці розпочали на широку скалю офензиву на третім відтінку, біля Курська. Вони наступають на полуднитий схід. Совєтські війська дають їм належну відсіч і німці роблять маленькі успіхи. Біля Купянська, який німці недавно здобули, совєтським військам вдалось здержати дальший поступ німців. Бої біля Севастополя невпинно шаліють. Німці стараються за всяку ціну здобути ту морську базу.

ВОЄННА РАДА В ВАШИНГТОНІ. — У Білому Домі відбулася ононді нарада Воєнної Ради Тихого Океану, на котрій вироблено плян акції в тій частині світа. На світлині, на переді сидять: британський премієр Чорчил та президент Рузвелт. За ними стоять (з лівої руки до правої): д-р Елко Ван Клефенс, голяндський міністер заграничних справ; сер Овен Диксон, австралійський посол; Лейтон МекКарті, канадійський посол; канадійський премієр Мекензі Кінґ; вайкавнт Галифекс, британський амбасадор; д-р Т. В. Сунґ, китайський міністер заграничних справ; Мануель Кесон, президент Филипинів; та Волтер Неш, посол Нової Зеляндії.

УРЯД ПІЙМАВ 8 САБОТАЖНИКІВ

ВАШИНГТОН. — Федеральне Бюро Інвестиґації піймало в суботу в ночі 8 німецьких саботажників, що їх висадили на американський беріг німецькі підводні човни з великим ладунком вибухових матерій для висаджування оборонних праць в Америці. Піймавши головних зачинників, уряд повів широке слідство проти людей, що були з ними звязані й їм помагали.

Одну ґрупу саботажників висаджено в заливі Амаґенсет ,в повіті Сафовк ,на Лонґ Айленді, другу коло Джексонвила, в Флориді. Ледво вони закопали в пісок свої паки з „Ті-Ен-Ті", коли їх зочили прибережні сторожі. Повідомлені про це аґенти Федерального Бюро Інвестиґації вже їх не спускали з очей. При арешті вони не оборонялися, хоча всі були знаменито узброєні. Вони й не заперечували довго своєї ідентичности, але призналися, що вони знали Америку з попередного побуту тут, що вони відбули в Німеччині відповідні курси для саботажистів та що їх вислано до Америки з великими припасами гроша для підкупств і з великими припасами вибухових матеріялів для висаджування фабрик, мостів, там, каналів, водних збірників, електровень, залізничих вузлів, і т. і. Вони були заосмотрені в леґітимаційні карточки суспільного забезпечення та мали при собі підроблені в Німеччині карточки військової реєстарції. Найдено при них 1600,000 долярів. Свої моряцькі уніформи вони замінили на звичайні американські одяги, і старалися поводитися, як типічні американці.

Один зо саботажників став підчас попереднього побуту американським громадянином, один був ним через натуралізацію свого батька. Вони були тут членами Німецько-Американського Бунду.

Відкриття їх підняло негайно питання, що з ними робити. Ґенеральний прокуратор Бидл заявив, що суд проти них відбудеться дуже скоро ,але уряд ще видно не рішений, чи ставити їх під звичайний суд, чи надзвичайний військовий, зоглядну на теперішний воєнний час. Правдики висказують думку, що двох натуралізованих америкаських громадян буде можна судити за державну зраду, а інших як шпиґунів, бо вони прийшл сюди, перебрані по цивільному. Одним і другим грозить кара смерти.

УРЯД ПОМАГАЄ ВОРОЖИМ ГРОМАДЯНАМ В КАЛІФОРНІЇ.

САН ФРАНСІСКО. — Федеральний уряд облекшив значно строгі зарядження про свободу рухів німецьких і італійських громадян на побережу Тихого океану. За проклямацією команданта оборони західнього побережа, вони будуть могти свобідно входити й виходити з так званих обмежених полос. Зарядження має велике значіння для міґрації сезонових робітників на рільничі роботи.

УРЯД ЗАРЯДЖУЄ ПІДВИЩЕННЯ ЦІНИ ҐАЗОЛІНИ.

ВАШИНГТОН. — Уряд адміністрації цін зарядив, що ціни ґазоліни в стейтах східного побережа мають бути піднесені на півтретя цента на ґалоні. Піднесено теж ціну на автомобільні смаровила та на топливо. Піднесення цін оправдується коштами транспорту. Зарядження стрінулося з протестами з боку торговців ґазоліною, автомобілістів ,ба навіть місцевих урядників.

КЛИЧУТЬ ДРІБНІ ЧОВНИ ДО ВОЄННОЇ СЛУЖБИ

ВАШИНГТОН. — Американська воєнна фльота видала заклик до власників дрібних мореходних човнів приступити до боротьби проти загрози підводних човнів на Атлянтику й Мексиканському заливі. Уряд потребує тисячку таких човнів для патролювання східного побережа.

ТОВАРОВИЙ КОРАБЕЛЬ ЗАТОПИВ ПІДВОДНИЙ ЧОВЕН.

НЮ ЙОРК. — Один американський товаровий корабель, уживаний звичайно до вожения цукру з Куби до Флориди, стрінувся недалеко від берега Куби з німецьким підводним човном, звів з ним битву й затопив його при помочі своїх гармат.

Уряд не подав ні імені корабля ні порту в Америці, до котрого цей корабель по своїй пригоді причалив.

ЖИДИ ЗБИРАЮТЬ МІЛЮНОВИЙ ФОНД НА ДОПОМОГУ АЛІЯНТАМ.

НЮ ЙОРК. — Американський Жидівський Конґрес постановив почати серед американських жидів кампанію за зібрання воєнної допомоги в сумі одного міліона долярів для аліянтів Америки, головно: Британії, Росії й Китаю ,та стимулювати жидівську участь у американській воєнній програмі в краю й на фронті.

На Жидівський Конґрес прислали привіти: вайкавнт Галифекс, британський амбасадор; Максим Літвінов, російський амбасадор; Лю Чье, китайський посол, та републиканський провідник Вендел Вилкі.

ЧОРЧІЛ В ЛОНДОНІ ГОТУЄТЬСЯ ЗУСТРІТИ КРИТИКІВ

ЛОНДОН. — Винстон Чорчил повернув літаком до Лондону і відразу удався на наради зо своїми співробітниками, щоб уложити політичну стратеґію оборони свойого уряду перед парляментарними критиками. Кільканацять послів у парляменті підписали домагання, щоб у парляменті поставити під голосування справу довіря, або недовіря, урядови Чорчила за його невдачі в лібійській кампанії. Число підписаних дуже мале, але серед них знаходяться знамениті бесідники. Всі уважають за певне, що уряд Чорчила дістане вотум довіря, але не всі є певні, чи Чорчил далі задержить у своїх руках дві найважніші міністеріяльні теки, то є — премієрство і міністерство краєвої оборони. Багато людей є думки, що Чорчил повинен бути лише премієром, а міністерство краєвої оборони залишити комусь іншому. Знавці також кажуть, що вислід цеї парляментарної дебати залежатиме багато від того, яким шляхом підуть справи в Лібії. Як ситуація в Лібії поправиться, то критики в парляменті будуть далеко лагідніші.

БЕРЛІНЦІ ПОТІШАЮТЬ СЕБЕ ТАЙНИМ ПОРОЗУМІННЯМ.

СТОКҐОЛЬМ. — Населення Берліну потішає себе, що британці не будуть бомбардувати Берліну тому, бо між німецькою і британською командою існує „джентельменське порозуміння", що обі сторони будуть здержуватись від бомбардування своїх державних столиць: німці не будуть бомбардувати Лондону, а британці не будуть бомбардувати Берліну. Швецькі журналісти, подаючи про ці берлінські слухи, зазначують, що невідомо властиво хто їх започаткував. Проте вони доказують, що берлінське населення дуже перелякане бомбардуванням з боку британських літаків. З факту, що німці вже довший час не бомбардують Лондону, вони витягають потішне заключення, що в цьому мусить бути якесь порозуміння.

ЗНИЩЕННЯ КЕНТЕНБЕРІ.

ЛОНДОН. — Британські власти розкрили шкоди, заподіяні німецькими літаками історичному анґлійському містови Кентенбері. Те місто є історичним центром анґлійського протестантського руху і має історичну катедру, як теж старий університет. Катедра і університет поважно ушкоджені. Знищена також мешкальна секція міста.

ПІКЛУВАННЯ АМЕРИКАНСЬКИМИ ВОЯКАМИ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН. — Анґлійський уряд виготовляє цілий плян, на основі якого всі американські вояки, перебуваючі на англійській території, малиб подостатком потрібних розривок і почувались як дома. Для тої цілі британський уряд у порозумінні з Американським Червоним Хрестом приговоляє ріжні розривкові центри, як теж плянує повести кампанію серед англійських родин, щоб ті запрошували до себе на кілька днів у гостину американських вояків.

БУДУВАННЯ МАШИНОВИХ КРІСІВ.

ЛОНДОН. — Анґлійські воєнні інжиніри приготовили модель нового машинового кріса, який є дуже легкий, поєдинчий в конструкції, легко ним орудувати, та який вистрілює по 500 куль на мінуту. Тих машинових крісів англійські фабрики виробляють десятками тисяч на тиждень. Його у великію скількости дістане армія ,що оборяє англійських берегів.

ІТАЛІЙСЬКА ФЛЬОТА В ПАНІЦІ ПЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИМИ ЛІТАКАМИ.

АЛЕКСАНДРІЯ. — Капітан одної британської субмарини ,яка в морськім бою 15. червня ц. р. затопила один італійський кружляк тяжкої ваги, розповідав, як італійські кораблі були спантеличені і залякані американськими літаками в тім бою. Субмарина знайшлась в середині великого кола, яке творили італійські кораблі, ріжних типів. Як надлетіли американські бомбовики італійські кораблі розгубились ,повиїздили з формацій і довший час крутилися на всі боки, не знаючи, чи втікати, чи залишатись на місци бою. Американські літаки затопили декілька італійських кораблів, а багато тяжко ушкодили. Це вони наперед ушкодили згаданого кружляка і щойно опісля британська субмарина його доконала. Вони теж ушкодили 35,000-тонового італійського панцерника.

БУДОВА НОВОЇ ПРИСТАНІ.

КАЇРО. — Американські техніки і інжиніри керують розбудовою нової великої пристані в Іраку, Басра, через яку будуть напливати воєнні матеріяли для військ Обєднаних Держав, зокрема під цю хвилю для Совєтів. Та маленька колись спокійна пристань тепер кишить немов муравник.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
an newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

epted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Декларація „Вільних Французів"

Зараз по радіовім заклику французького пронацістичного політика Ляваля й немовби йому в відповідь видав ґенерал Де Ґоль декларацію про воєнні цілі „вільних французів", себто тих, що не приняли здачі Франції Гітлерові. При читанні декларації стає ще ясніше, чому саме „вільні французи" мусіли видати урочисту заяву про те, чого вони хочуть добитися, воюючи далі проти держав Осі.

Декларація називає себе політичною, і політичною вона є в тому розумінні, що говорить про політичні справи. Не є одначе вона політичною в розумінні партійности, не є вона партійним маніфестом. Видно це відразу з першої точки, котра не старається утверджувати панування якоїсь групи, чи партії, хочби групи „вільних французів", але домагається вирішення майбутнього устрою краю дорогою скликання „національного зібрання", вибраного всіми французами, без огляду на партію й пол. Каже декларація, що це зібрання має бути скликане зараз, як лише ворог буде прогнаний з краю; отже „вільні французи" не хочуть резервувати для себе керми краєм навіть на переходовий час, хоча до цього звичайно буває велика покуса не лише в керівників перевороту, але навіть у тих, що на це щойно претендують.

Очевидно, що цього роду декларація, яка ставить інтереси всего народу понад інтереси ґрупи, хоча ця ґрупа є передовою боєвою ґрупою, яка веде боротьбу, котру інші закинули, може обеднати краще французів, якби могла обеднати декларація, яка цього не зробила би. Вартість саме такої заяви виявиться передовсім, коли її порівняти з вузько-ґруповими заявами ґрупи Ляваля, що свою зраду народних інтересів закриває грубими, але прозорими масками.

Для цих націстичних лідерів і зрадників унутрі Франції Шарль де Ґоль домагається покарання, а кромі цього знищення цілої тоталітарної системи та всеї коаліції приватних інтересів, що виступила проти інтересів Франції. З якою льоґічною консеквентністю вміють французи робити такі речі, знають усі, що читали про велику французьку революцію. Ті знають, що в таких переходах французи нищать не лише рабство, але й всі його символи. Звалившi ненавистні королівство, февдалізм і шляхеччину, вони перебили королівську родину, аристократію й знищили до землі паризьку вязницю Бастилію, де карались всі, яких посуджувано за нарушування февдального порядку.

Замісць тоталітаризму й системи приватних коншахтів де Ґоль домагається привернення всіх громадянських вольностей, ресторації давніх французьких ідеалів свободи, рівности й братерства. Він передбачує, одначе, що ця реставрована Франція не може далі існувати в старому світі, бо новий світ має бути орґанізований теж ,і то орґанізований на основах тривалої солідарности й взаїмної допомоги.

Повоєнне Охолодження

Хоч на ріжних світових фронтах ведуться кріваві бої, в яких Обєднані Держави зазнають чимало поразок, проте добре роблять ті державні мужі Америки і Анґлії, які говорять вже нині про повоєнне замирення і про перебудову світу. Бо люди, які вмирають на полі бою, чи по бомбардованих містах, бажають знати, за що вони гинуть? Кожна війна мусить мати не лише неґативні цілі, себто знищення ворога, котрий загрожує краєви, але й позитивні, — що прийде після того, як ворог буде знищений?

До замітних голосів, що торкаються повоєнного замирення треба зачислити виголошену недавно промову, підсекретаря стейту Сомнера Велеса, в якій він сказав, що по виграній війні переможні держави не будуть зараз укладати сталої мапи світу, як це сталось по першій світовій війні, а дадуть нагоду світови на якийсь час підпочати, охолонути, зрівноважитись, забути ненависть, що зростає в часі кривавого змагу і щойно тоді приступлять до сталого накреслення границь і до покладення сталих основ, на яких має лягти політичний уклад світу.

Ця думка компетентного представника американського уряду, висказана в імені уряду, зустріла в Америці, зокрема серед законодатних і правлячих кол симпатичний відгук. Багато людей відразу одобрило цю думку, а багато приняло її тихою згодою. До останніх належать всі ті американські ізоляціоністи, які впродовж довгих літ боролись проти втручування Америки в европейські справи, та які ще й тепер при згадці, що Америка по війні мусить залишити в Европі свої впливи, незадоволено покручують носом. Цей раз на промову Велеса вони не поробили ніяких протестів, даючи тим доказ, що в засаді сами погоджуються з тою думкою. Щобільше, навіть сам Герберт Гувер, бувший президент з Републиканської Партії і чільний ізоляціоніст, написав книжку, в якій самостійно висказує дуже подібну думку до тої, що її висказав Велес, а саме, що по війні світ мусить наперед добре охолодитись, заки приступить до будови чогось нового.

В політиці, подібно як у всякій іншій роботі, є два найважніші періоди: перший період займається нищенням і усуванням чогось; другий період займається вже самою будовою на очищенім місци. Війна це перший період. Підчас неї при помочи збройних сил одна сторона хоче усунути другу сторону і тим забезпечити собі місце для здвигнення власної політичної будови. Подібно як в будові домів, також і в політиці, буде далеко краще, коли нищенням займатиметься інша компанія, а будуванням інша. Люди, які займаються нищенням і усуванням старих домів мають цілковито відмінне вишколення, відмінну психіку і відмінні інструменти. Інструменти нищення не надаються до будування чогось нового. Психіка, яка бажає при помочи найгрубших засобів усунути щось, що вже існує, не надається до творення чогось нового вже хочби тому, бо вона не має візій чогось нового, кращого. Її увага зосереджена на створення порожньої площі, на якій не булоб нічого.

І ті особи, які ведуть війну, не дуже надаються, щоб по війні творити на опорожненій площі нове життя. Їх мізок і їх характер занадто просяк жадобою нищення. Їх серце занадто огірчене на ворога, в їх памяти занадто живуть ті, що погибли на полі бою. Тих людей вони сами слали в бій, тож на їхнім сумлінні лежить відповідальність, щоб та посвята поляглих не пропала на марне. Все це разом до купи взявши не дозволяє тим провідникам, що провадили і навіть виграли війну, дивитись реально на світ і затягати під нову будівлю такі основи, які бралиб під увагу далекі цілі народів, та які запевнялиб народам тривалий мир.

Як Обєднані Держави осягнуть мир, вони дуже розумно поступлять, коли виконають те, про що говорив Сомнер Велес. Цілий світ, зокрема ціла Европа, залишиласяб тоді далі якийсь час в надзвичайнім стані. Переможні війська Британії і Америки далі залишаться на европейськім суходолі. Ґенерали матимуть виключне завдання вдержувати порядок. Але водночас з тим переможні війська дадуть громадянську волю всім народам, щоб прислухатись до стремлінь народів і до їх задушевних бажань. Бо якраз по війні, перелякані і застрашені люди готові здушувати в собі свої динамічні пориви і їх не виявляти на верх. Інші народи зачнуть гістерично кричати про такі свої „хотіння", які зовсім не відповідають ні інтересам ні душі даного народу, ті „хотіння" можуть водночас бути дуже дошкульні і шкідливі іншому народови. Цього роду хотіння звичайно доводять до ворожнеч поміж народами і до зриву нової війни.

Певно, що справжніх винуватців цеї світової різанини треба буде потягнути до відповідальности і їх в який небудь спосіб цілковито відсунути від впливів. Та попри те все треба буде теж великої розваги, всесторонности і почуття справедливости, щоб не поповнити старих помилок, випливаючих з ненависти, жадоби пімсти. Помилок, котрі поповнили державні мужі переможних країв зараз по першій світовій війні. Вони ніби в імя патріотизму, ніби в імя поляглих міліонів вояків, хотіли запевнити свому народови сталий розвиток, спокій і геґемонію. Але хоч які були шляхотні їхні бажання, коли ходило про інтереси їхнього краю, проте вони тих своїх бажань не осягнули, а навпаки, довели світ до чогось цілковито противного: до чергової війни і до чергових міліонів жертв в людях. Причиною тої їхньої помилки було те, що вони думали виключно про інтерес свого народу, а забували за інтерес інших народів. Таке себелюбство остаточно довело до того, що вони закапарили й інтерес свого власного народу, та замісць користи нанесли йому необчислимі втрати. Якщоб вони були думали не лише про безпосередний інтерес свого народу, але також про інші народи, вони булиб довели світ до того, що їхній власний нарід в ньому зазнав би більшої любови і пошани серед інших народів та тим самим був би зискав на своїх чисто національних інтересах.

В подібний спосіб поступає кожний розумний крамар, кожний промисловець. Він погамовує своє вроджене себелюбство і не обманює інших людей, навіть коли трапляється до цього нагода. Виходилоб, що тим він поґвалтовує власний вроджений інстинкт самолюбства та надриває тим свій власний інтерес. А фактично він тим для себе самого краще служить, ніж колиб пробував обманути свойого клієнта. Таке обманство принеслоб йому лише хвилеву, маленьку користь. На дальшу мету воно позбавилоб його зовсім клієнтелі та довело до банкроцтва. Точнісько те саме з політикою і державними мужами: якщоб вони хотіли гамувати свої себелюбні інстинкти й хвилево „скривдили" інтерес свого народу, на далеку мету вони на тім краще вийшлиб, бо зискалиб пошану і любов серед інших народів, а далі зискалиб серед них авторитет і провідництво, що остаточно все закінчилосяб політичними і матеріяльними зисками для їхнього народу.

По цій війні мусить запанувати цілковито інших дух в міжнародній політиці, ніж панував по першій світовій війні, в якій провід держали всілякі національні шовіністи, часто люди без глибоких етичних і релігійних переконань. Такі люди всі свої міркування звичайно виводять з найпримітивнішого і найбрутальнішого інстинкту самозаховання, забуваючи при тім про силу моральну. А це моральна сила була все основою кожнього суспільного порядку і двигуном людського поступу. Без неї наша цивілізація повернеться до первісного стану, в якім панує лише один закон — закон нетрів.

РЕЙД НА ДОЧ ГАРБОР

(З оповідань очевидців).

До Сієтла, в стейті Вашинґтон, на побережу Тихого океану, прибула ґрупа 98 осіб, що їх привезено туди з Юналаски воєнним транспортовим кораблем після японського рейду на Доч Гарбор дня 3. червня. Ці люди, військові й цивільні, оповідали ґазетярам про свої переживання підчас рейду; ґазети певну частину з цих оповідань подали до публичного відома, закриваючи очевидно річи, які могли би подати ворогові потрібні йому інформації.

Цивільні люди на військовому транспорті стверджували згідно, що, як 250 цивільних осіб почали втікати підчас рейду на голі скалисті горби, один японський летун став їх острілювати з машинового кріса.

Один з них оповідав, як один японський летун пустився за його ґрупою, що пробувала шукати захорони в глибокому ярі; всі кинулися на землю, а японець перелетів понад ними низенько. Він стріляв увесь час, одначе не дивлячися на те, що він стріляв кулями, які лишають за собою слід, він усе таки нікого не поцілив. Кулі розбивалися на скалах, але нікого не ранили.

Одна жінка оповідала, як вона втікала в гори з громадкою жінок і дітей. За ними теж полетіли японські летуни і зо своїх боєвих і бомбових літаків стали острілювати возі з дітьми й жінками. Вона признавала велику заслугу коло евакуації населення посадникови міста Юналаски, Джанові Флечерові.

Самий Флечер видно був занадто занятий своєю роботою, щоби могти багато спостерігати. Він по фаху фільмовий театральний оператор в Юналасці, а до Доч Гарбора приїхав, аби говорити з федеральним бюром для індійських справ про вивіз тубильців з тої околиці. Він каже, що тубильці підчас атаку тряслися як листя. А всетаки, як казав він, людей тяжко було наперед переконати про можливість такого рейду. Вони не вірили, поки рейд справді не стався. Він був певний, що так само поводяться люди й в Сієтлі: і вони не вірять, що там може бути рейд, і повірять аж тоді, як рейд буде. А рейд може бути...

Оповідали оповідачі, що японські бомби вибивали в землі ями на 12 стіп завглибшки. Одна бомба, що впала на піскове, побережа, розкидала довкола великі куски скелі, інколи такі великі, як людська голова. Однак така камінюка впала на поклад транспортового корабля, що вивозив людей з Аляски.

„Японці вибрали собі день для нападу, "говорив один вояк"; вони зявилися над нами зпоза хмар. Ми не були заскочені. Ми були для них приготовані".

Один з корабельної залоги казав, що багато людей взяло рейд за маневри. Доперва як з літаків почали літати кулі, що лишали за собою сліди, хтось крикнув: „Гей, таж то гострі кулі".

Він говорив: „Я був артилеристом у Франції в першу велику війну, але я бачив більше битви за два дні в Доч Гарборі, ніж за сім місяців служби в Франції".

Члени залоги зложили собі про пригоду поговірку: „Ми мали банду на обід, а бомби на снідання"; це значить, що транспортовий корабель прибув до порту одного вечора, а на другий день уже був рейд.

Про шкоди в Доч Гарборі моряки щось не полюблювали говорити. Казали: „Шкода невелика, беручи все під , увагу..."

„Беручи що під увагу?" питалися ґазетярі.

„Беручи під увагу, що, якби давно вас не остерігали, і якби ви не були підготовані до рейду, все таки дехто з них проблється". Вояки були горді на себе. „Нам записали збиття 11 літаків. Скільки літаків збила фльота, не знаю".

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

27)

Як і знав Сірко, козаки все забули, слухаючи кобзаря. Вони сміялись, хвалили отамана:

— І синього жупана не пожалів для голоти. Оттак батько!

— А у Москві нема таких батьків... Де їй до того!

Чорна хмара, що була стала над радою, розійшлась. За пісню сивовусі й чорновусі діти усе забули.

XII.

А деж тимчасом той другий, котрого доля спіткала колись маленького, у багатім будинку, у розкішній колисочці, та не під ганчірками, як Івася удовиченка, а під тоненькими пелюшками, дорогим шовком гаптованим? — де він?

А ондечки дивиться... Он — з високої, сірої, похмурої башти у маленьке віконце з товстими залізними ґратами виглядає якесь худе, бліде, ще молодесеньке лице, і, тяжко стогнучи, до Бога руки простягає:

— Боже мій! Боже мій! Чому Ти мене покинув?

Так взиває до доброго Бога словами Христа на хресті.

— Це Юрась Хмельниченко, колись гетьман України, державець земель і народів і по цей і по той бік Дніпра, а потім — архимандрит Гедеон, котрого в останнє ми бачили у Київі, у Софійському соборі, а тепер — людський вязень, невольник у темній темниці...

А деж та темна темниця? — Страшно й вимовити.

Далеко-далеко від рідної України, десь далеко на північ стоїть замок Марієнбурґ, що дивиться тудиж, на північ, аж до Куришгафа, де лядська Висла впадає у чуже Балтійське море...

Так ото і стоїть у віконци своєї темної темниці, у чернечій старенькій рясі, бо вже чотири роки він не міняв її, — Юрась Хмельницький, і стогне словами Христа: — „Боже, Боже! чому Ти мене покинув?" — а по блідих, запалих щоках його ринуть тихі, гіркі сльози... Це плаче син велетня України.

А за віконцем темної темниці — весна у повній красі, у повних розкошах... День далеко, у темному лузі, зозуля кує... Близенько, за вікном, десь у кущах соловейко щебече, як у ту гарівничу весняну ніч за ставком, коли Галя, коли Юрась... Згиньте, згиньте, чарівні мрії!... У віконце темної темниці глянуло в пів ока вичірнє сонечко, заходячи за прозорчасту хмарку... Косим промінем сонечко впало на сиру стіну темної темниці... Спасибі сонечкови, що хоч на заході воно на одну хвилину заглядає у віконце темної темниці де томився у лядській неволі син Богданів. А за що? — За те, що він син велетня України, за те, що колись були Жовті Води, Берестечко...

Юрась перехрестився на сонечко, мов на святий образ, і очий з його не зводив, аж поки воно не сіло-потонуло десь у холодному, чужому морі...

— Чотири роки тут сам із собою та своїми думами тяжкими, — тихо промовив він, щоб тільки чути людський голос, хоча й свій, та не забути рідної мови. — А он ті бідні невольники, що в невольницькій думі, так ті трицять літ у неволі пробували — трицять літ світу, сонця праведного у вічі не видали... О, деж то моя Маруся попівна Богуславка, що бідним невольникам про святий день Великдень нагадала? Де моя Галя, котраб нагадала мені про мій Великдень, велику весняну ніч?

— Чи булаж таки такою друга чия доля!...

Над його дорогою колискою мати колись що вечора співала:

> У котика, у кота
> Колисочка золота,
> А в мойого Юрасика
> Іще краща того...

Росте Юрась, росте, як квіточка в гаю. Підростає, а його татко вже гетьманує над усією Україною, котру він визволив, як Мойсей ізраїля із неволі єгипетської, із неволі лядської.

Підростає Юрась до шіснацяти літ і батьківським спадком йому до рук випадає гетьманська булава, котру батько його проніс через ріки криваві, через потоки сліз людських... У Юрася в руках — доля цілої України... Юрась гетьман, Юрась володар, а йому ще треба у бурсі вчитись... Учиться Юрась усякої мудрости, студіює з Йоаникієм Ґалятовським Горація, Овідію, Юлія Цезара, а його булава випадає з рук... Булаву ту, як цуцик шматок сала, хапає Івашко Виговський. Юрасик плаче: його ляльку, його цяцю-булаву носить Виговський... Жаль Сіркови Юрасика — і він лізе у свою колиску-решето і витягає відтіль Богданову булаву і знов передає Юрасикови.

А там — Сомко Яким, Ромодановський москаль , хан Дундик, комлицький цар — і через Дніпро гребля із мертвих козаків і ляхів...

І от щербата доля Юрасикова надіває на його безталанну голову чернечий клобук, а там — і архимандричу мітру...

Пошуткувала доля над Юрасем, пошуткувала та й кинула: обіцяла вінчати його або митрополичою мітрою, або великокняжою короною... Як мати колись над колискою, зрадлива доля у мріях співала Юрасеви: „Ой, люлі, люлі, мій Юрасику, з ласки Божої, Божою помічю Георгій І, великий князь український і усієї Волині, Поділя, Покуття і Полісся..."

А замісць того — темна темниця на башті Марієнбурґа...

Юрась покидає віконце, падає навколішки і молиться.

„Живий в помощи Вишнього..."

Але слова молитви перебиваються мріями... Згадується далеке-далеке і близьке, радощі, крапельки радощів і горе, горя ціле море!... Згадалася остання вечірня служба у Софійському соборі... Огні паникадили кадильний дим, хор янголів з неба: „Світе тихий, святия слави, безсмертого Отця небесного..." І його сонечко, його світ незаходимий згадується — його Галя... Як вона плакала тоді! Як її заплакане личко виглянуло ізза кадильного диму! Де вона тепер? Вона одна освітила його душу світом незаходимим, сонечком святого кохання, освітила його темну-темну дорогу, котра від ґетьманства завела його у темну темницю.

А що він дав свойому сонечку? Крім горя та сліз — нічого! Горенько тяжке і він зазнав від неї... Та чи від неї? чи не від матери? Мати дала йому горе неісповідне, мати породила його — не чоловіком, навіть не звіром, не гадиною... І гадина щасливіша над його, і гадині дано кохання, а його природа тільки поманила марою кохання, мріями...

То була його перша і остання служба у Софійському соборі. На другий день йо... і митрополита Йосифа Тука... ського король Ян Казимир ...вав до себе у Білу Церкву

(Дальше буд...

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ

Питання: Я приїхав до Злучених Держав малою дитиною. Тепер я хочу дістати американське громадянство як можна скорше. Перші папери я вибрав два роки тому, коли мені минуло 18 літ. Чи маю чекати доки мені буде 21 літ, щоб звернутися по другі папери?

Відповідь: Ні. Ще майже рік тому було таке правило, що ніхто не міг подаватись на другі папери доки не має 21 літ. Але тепер це можна робити в 20 літ, якщо перші папери вибрані два роки тому і якщо особа живе в Злучених Державах не менше як 5 років.

Питання: Моя жінка і я дістаємо громадянство цього місяця. Чи наших троє дітей, у віці 12, 17 і 20 літ здобудуть громадянство через нашу натуралізацію?

Відповідь: Двоє ваших молодших дітей стануть американськими громадянами разом з вами, але не 20-літня. Та дитина має дістати собі громадянство звичайним шляхом. Згідно з теперішнім законом, заграницею роджена дитина не дістає громадянства через натуралізацію родичів, якщо вони не дістали громадянства, поки дитині не було 18 літ. Звичайно, для придбання громадянства він мусів жити леґально в Злучених Державах, поки йому було 18 літ.

Питання: Я одружилася з чоловіком, який дістав громадянство внедовзі перед нашим шлюбом. Здається, в 1916 році. Я знаю, що я громадянкою, але як те можу доказати? Де дістати доказ? Мій чоловік помер, і я не знаю, що сталось з його посвідкою громадянства.

Відповідь: Для негайної потреби вам найкраще звернутися до Іміграційного та Натуралізаційного Бюра, Франклин Билдинґ, Філядельфія, й звідти дістати відомости, коли й де ваш чоловік дістав громадянство. Ви маєте виповнити аплікацію на спеціяльній формі: G-76, а ту форму можете дістати в найближчому натуралізаційному бюрі, або від вище-згаданого. Після одержання тих відомостей радимо вам звернутися за посвідкою громадянства, придбаного через чоловіка. (Читайте слідуюче питання).

Питання: Я стала американською громадянкою, коли одружилася з тут родженим американцем в 1921. році. Я хотіла би дістати доказ мого громадянства. Як можу його дістати?

Відповідь: Ви маєте звернутись за посвідкою про придбане громадянство. Маєте виповнити спеціяльну форму — N-600 — аплікації. Можете дістати цю форму в найближчому натуралізаційному бюрі. Така посвідка коштує $5. На одержання такої посвідки звичайно аплікант має чекати від одного до двох років.

Питання: Я є італійка. Чи це правда, що я не можу дістати американського громадянства тому, що Злучені Держави є у війні з Італією? Мій чоловік є американським громадянином і я маю двоє тут роджених дітей. Я жила в цій країні 15 літ.

Відповідь: Це не є правда. Кожна італійська жінка, яка є одружена з американським громадянином до оголошення війни з Італією (8. грудня 1941.) і яка на той час жила тут три роки — найбільший час прожитку в Злучених Державах, що вимагається для одержання громадянства — може подаватись за громадянством і дістати його. Для того вона має виконати всі натуралізаційні вимоги і буде переведено слідство чи вона не провадила праці проти інтересів Злучених Держав.

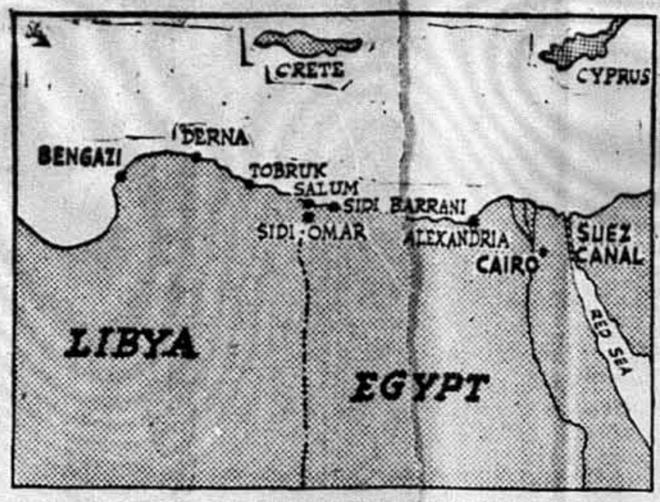
Питання: Я звернувся в Ню Йорку за другими наперами в квітні 1941. року, але мене ще не покликано на екзамінацію. Чи думаєте, що моя аплікація загубилась або що іншого?

Відповідь: Ні. Надзвичайно велике число осіб подалось на американське громадянство з 1940. року — рік коли була переведена реєстрація чужинців — а персонал Натуралізаційного Бюра не є досить великий, щоби полагоджувати справи так скоро, як то робили раніше. У містах з великою кількістю чужинецького населення — Ню Йорк, Шікаґо, Бостон, Сан Францiско і інші — апліканти чекають багато місяців. Наприклад, у Ню Йорку особи, які подали аплікації у березні або на початку квітня 1941. року, щойно тепер покликуються на переслухання.

Питання: Я потребую деякі інформації щодо того як дістати громадянство, де їх можу одержати?

Відповідь: Загальна Рада Американської Єдности, раніше знана як Інформаційна Служба в Чужих Мовах (ФЛІС), радо вам подасть ці інформації так як кожному, хто їх потребує. Адреса Загальної Ради: Common Council for American Unity, 222 Fourth Avenue, New York.

Загальна Рада — ФЛІС

ДЕ БРИТІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ВІДБИТО.—Карта показує територію, на котрій оперують німецькі війська під проводом маршала Ромеля. Сіді Барані був найдалі на схід висуненою точкою, до котрої добилися були італійці (два роки тому).

В. Змієнко.

ПОЗИТИВНІ Й НЕҐАТИВНІ СТОРІНКИ ОТАМАНІЇ

У визвольній боротьбі українського народу чималу ролю грали т. зв. ,отамани'', чи то як проводирі народніх мас, чи просто як командири створених ними таки партизантських військових відділів.

Ріжні були ці отамни, ріжні мали політичні погляди та підготову, ріжну національну свідомість, ріжну кваліфікацію військову, ріжні адміністраційні таланти та більшу чи меншу популярність серед населення.

Одначе треба безсторонно признати, що „отамани" своєю партизантською діяльністю спричинили ворогам чимало страт та попсули багато плянів. І часто-густо полишили по собі в народніх масах добру память оборонців народніх прав.

Було їх чимало та гуляли вони по цілій Україні. І був час, коли окупанти України сиділи лише по містах, навколо яких бурлила селянська стихія під проводом ріжних отаманів.

Ріжний підхід до отаманів і отаманії.

Мішанина сумних і славних чинів отаманів народила і в громадянстві ріжноманітний підхід до отаманів. З одного боку чуємо захоплення їхніми геройськими подвигами, з другого — різке їх осудження, як елементу деструктивного, навіть погірдливе окреслення їхньої діяльности назвою ,отаманії", як ніби то якоїсь хороби. І ця назва „отаманія" широко спопуляризувалася серед нашого громадянства та набрала поняття немов психічної недуги, яка розкладала молодий український державний орґанізм, та якої представниками були люди, що навіть часто нічого спільного з військом не мали і не мають. Ця недуга проявлялася (така загальна думка) в небажанні підпорядковуватися наказам згори чи загальним постановам, через бажання за всяку ціну самому проводити й наказувати, без огляду на обєктивні дані. Словом, амбіція, жажда влади і признання самого себе найціннішою одиницею, яка одна тільки може знайти відповідну розвязку в даній ситуації.

Мимохідь виринає думка, що й у невійськовому українському житті, серед громадян-цивілів находимо познаки тої самої отаманії та отаманів; виходилоб, що заразки цієї недуги належить немов орґанічно до української вдачі. Ріжниця між цивільними та військовими отаманами хіба у тому, що військові отамани всеж уміли поривати народні маси до збройних виступів, наражували самі своє життя та накладали головою і хоч часом виламувались з послуху, чим псули оперативні задуми, то проте часто-густо переводити блискучі партизантські операції.

Розглядаючи діяльність отаманів й ціле явище отаманії під кутом зору регулярного військовика, звиклого до певної військової системи, до дисципліни, до виконування наказів згори, свідомого, що вояк у військовій машині є лише шрубкою, від якої іноколи залежить функціонування цілої машини, — з цього погляду отаманію мусимо — очевидно — осуджувати, як небезпечну хоробу військового орґанізму. Бо „отаман'' був сам для себе і для підлеглих найвищою владою і ніяких наказів, хоч би і від Головного Отамана не виконував, оскільки вони не відповідали його замірам й переконанням. Отаманія як заперечення дисципліни, основної підвалини реґулярної армії, це в історії українського війська найсумніша сторінка.

Зате, коли розглянео отаманію 1917/21 рр. в розумінні ширшому, скажемо в розумінні певної суспільно-орґанізаційної праці отаманів поміж населенням, активізації того населення, збройних зривів у ворожому запіллі, призвичаювання села до зброї та активного спротиву окупантові, то тут мусимо ставитись з належним признанням до їхньої праці на цім полі.

Махно і Григоріїв.

Пригадаймо хоч би діяльність таких, безсумніву неґативних, з погляду визвольної боротьби типів, як отамани: Махно та Григоріїв. Перший мав цілу літературу, присвячену його методам боротьби, орґанізації його військових відділів, введенню нових тактичних ходів і т. п. А вже щодо його хисту зривати маси проти їх гнобителів чи то червоних чи то білих москалів, чи окупантів німців — про це не може бути суперечок.

Другий отаман Григоріїв, зумів зорганізувати в південних волостях кілька полків, з якими лякав навіть війська переможної антанти і дуже причинився до залишення ними Одеси в 1919 р.

Інша річ, що його військова організація була побудована на гнилих моральних засадах (кожний вояк мав право везти до дому здобич у вигляді мануфактури чи грошей і навіть сам Григоріїв роздавав селянам „зареквіровану" по приватних крамницях мануфактуру) і тому вона не могла ставити довшого спротиву в боях, в імя якихось ідеальних цінностей, що їх ніяк не можна було виміняти на дзвінку монету чи мануфактуру. Обидва ті отамани не мали на оці національного визволення України. Махно мріяв про соціяльну пебудову на засадах анархізму, Григоріїв не мав ніякої державницької програми. Однак, як свідчать деякі нові военно-історичні матеріяли, вони були не від того, щоб стати першими особами і в українській державі. Були типовими представниками отаманії, від якої нарешті й загинули.

Але пригадаймо також і таких отаманів-партіотів, які крім соціяльної перебудови України мріяли і про національне її визволення, як ось Зелений на Канівщині, Волинець на Гайсинщині, Заболотний на південному Поділлі, Шепель на Летичівщині, Чучупака на Холоднім Яру, Соколовський та його сестра на Радомишлянщині і т. д. і т. д. І мусимо їм признати — навіть Зеленому, який іноді збочував з національно-незалежницької лінії, — що всі вони вміли внести фермент в маси, вміли й опановували розбурхану народню стихію даного району і скермувати її на збройні виступи проти ворогів, відтягаючи цими своїми виступами багато ворожих сил, які інакше булиб спрямовані на фронт проти Армії УНР. У цьому їхня безперечна заслуга.

(Кінець буде).

Львів Під Німецькою Окупацією

II.

Часописи.

У серпні 1941. року виходили у Львові кілька українських і одна польська ґазета. Польська ґазета, „Ґазета Польсдка", на першій стороні подає лише німецькі воєнні донесення і вісти з німецького інформаційного бюра. На редакційній стороні є замітка, що на ній є поміщені різні передруки, що неконче годяться з поглядами редакції. Є теж в ґазеті протисоветські жарти й вірші.

Радіо.

На вулицях уставлено велике число голосників. Нагло вони починають кричати: „Тут говорить Львів". Новинки передає це радіо мовами: німецькою, українською, словацькою й польською. Веде його німецька урядова радіова корпорація, звязана з урядом ґенерального ґубернаторства. Словацькі програми додано по створенні нібито самостійної словацької держави.

Воєнні бранці.

У Львові є багато бувших советських воєнних бранців. Випущені на волю після німецької окупації, вони удержуються жебраниною й похатною торговлею. Більшість цих бранців є української народности. Сильніших з них забрано до робітничих баталіонів, слабших пущено на волю Божу. Для трактування бранців видно ще не має виробленої одної системи. Через те в краю повно обдертих і голодних людей, що мандрують з місця на місце, шукаючи пристановища.

Пожива в таборах для воєнних бранців дуже бідна. В одному таборі під Львовом їх годовано тижнями одною лише патокою, від чого в таборі зросла смертність.

Пануючий народ.

Німці грабують усе, що можуть. Вони нібито лишають землю в руках селян, але часто відбирають від них парцелі, що колись належали до панів, та віддають їх націстичним достойникам. Завдяки таким земельним конфіскатам націстичний ґубернатор Львова став просто воєнним дітичем. Він так полюбив це, що він завів навіть обшукування селянських домів за всякою власністю бувших дідичів.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

БЛЕКСТОН, МАСС.

Нова професійна сила.

Володимир Шаравара, син Якима і Антоніни Шаравара, з Вунсокет, Р. Ай., покінчив студії і дістав дня 27. травня н. р. належний ступінь в Месачусетс Каледж оф Фармасі, в Бостон, Масс. Крім того він дістав на два роки „феловшип". Належав до кількох почесних студентських товариств. Він теж є вже 20 літ членом У. Н. Союзу від. 368. Ціла родина Володимира Шаравари є членами У. Н. Союзу. Родичі є знані в громаді діячі. Батько був секретарем відділу 206, а також по черзі предсідником і контрольором. Рівнож був церковним урядником і тепер є касієром в місцевій укр. кат. церкві в Вунсокет, Р. Ай.

І. Пригода,
секр. від. 368.

ІТАЛІЙЦІ ВТРАТИЛИ ДВОХ ҐЕНЕРАЛІВ.

КАЇРО. — Італійське радіо подало, що в боях в Лібії убито двох італійських ґенералів, Бальтазаре і Пізенцу. Оба ґенерали займали одні з найвищих позицій в команді італійської армії в Лібії.

ПЯТЬ КОРАБЛІВ СПУЩЕНО В АМЕРИЦІ НА МОРЕ В ОДНОМУ ДНІ.

КАРНІ (Ню Джерзі). — Тут спущено в неділю на воду два нові кораблі для вожения воєнних матеріялів. Три кораблі спущено в той самий день у Мейн; між ними є один воєнний корабель типу нищителя.

КРИТИКУЮТЬ ЗБИРАННЯ ГУМИ.

ВАШИНҐТОН. — Елиот Симпсон, дорадник конґресового комітету для розсліду гумової ситуації, критикував у своїй публичній заяві поведінку в тій справі великих торговців гуми, котрі, мовляв, зібравши великі припаси старої гуми, не передають їх негайно урядові, але задержують їх, аби добитися високих цін.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи".

Число відділу ....

Імя й назвище ....

Стара адреса ....

Нова адреса ....

Пошта ....

СКУПАЛИСЯ В НАФТІ.— Моряк, що втирається, врятувався з вуглевого корабля, що потонув від вибуху морської міни, викиненої на дорогу корабля підводним човном держав Осі. Він пробує стерти зо себе нафту, котрою вкрита морська вода, куди він плив, поки його піднято на другий корабель. На задньому пляні видно ще один корабель у цьому конвою.

Жіноча Сторінка

ДІТИ І ОЩАДНІСТЬ

Коли першого суботішнього ранка після мого приїзду у Америку я пішла на нюйорський торг, помітила незвичайну річ: хлопці у шкільному віці звивалися між купуючими жінками пропонуючи їм свій товар — двоцентові паперові торби до ношення накуплених харчів. Незвичайність була у цьому, що хлопці були вимиті, зачесані, чисто зодягнені, а деякі навіть так достатно, як це пристало на мешканців недалекої дільниці — одної з дорожчих у Ню Йорку. На европейській вулиці, коли дитина виходила туди, щоб торгувати — то це напевно був нуждар у лахміттях; зі слідами злиднів та недоживлення на лиці, що з відкликом до милосердя прохожих підсував свою коробку сірників, чи що інше. У котрого з дітей більш жалюгідний вигляд та нужденніший голос, цей мав кращі можливости на швидку продаж краму. Повно було таких дітей по всіх столицях Европи вчасі післявоєнних кріз, а прохожі звикали до їх виду, як ще до одної суспільної болячки, якої годі визбутися.

Американські хлопці робили свій бізнес з великокупецькою гідністю: пропонували чемно товар, видавали швидко решту, дякували. Що більше — після повороту домів я довідалася, що до цієї принагідної професії не конче загнали їх недостатки у родинному домі. Американська дитина вчиться від найвчасніших літ, що нема нічого принижуючого у чесному способі зарібкування, і не є тут ганьбою для родичів, коли дитина запрацює на вулиці кілька центів, хочаб їхній дохід сягав навіть грубих тисячів.

Американська дитина дістає до рук гроші дуже вчасно, а з правила з хвилею, як починає ходити до школи. Має їх навіть тоді, коли не шукає дрібних зарібків поза домом, бо родичі звикли давати дітям сталі дрібні суми на покриття малих особистих видатків. Деякі родичі мають звичку платити дітям за добру поведінку, інші за послуги біля хати. Діти заробляють собі змиваючи посудину, держачи в порядку речі, чи не вживаючи поганих слів. Є виховники, що противляться таким методам, вважаючи їх шкідливими для характеру дитини, інші називають їх правильними і успішними. Сьогодня не будемо над цим спорити, бо для нас важний лиш факт, що майже у кожній хаті де є діти — вони у якийсь дозволений спосіб дістають дещо гроша у руки.

І що тоді діється? Є родичі, які взагалі не цікавляться, як дитина цьою невеличкою сумою господарює. Чи гроші протратить на цукорки, чи на „мувіс" — все одно, сума не є такою, щоб її втрату мож було відчути. Інші родичі вважають, що кожний грошевий даток для дитини — це наче монета кинена до скарбонки. Дитина має перш за все щадити в тій цілі, щоб урядовець в банку міг у її щадничій книжочці що якийсь час дописати нову цифру. Вона сама має тішитися далекими плянами, для яких родичі ці гроші призначили, а ці часто такі, що їх дитина не може оцінити, чи зрозуміти. Я раз чула, як родичі шестилітньої дівчинки хвалилися, що їх дитина складає собі на подорож до Европи, яку має відбути після покінчення школи! Тяжко припустити, щоб таке бажання могло було зродитися у цій дитинячій головці, або вона взагалі розуміла, що родичі від неї у цьому випадку хочуть.

Розписуючися про цю справу, одна знана американська виховниця висловила недавно декілька цікавих поглядів про це, яку ціль повинні мати гроші, які даємо до рук нашим дітям, або вони собі їх заробляють. Каже вона, що багато скорше, чим штуки ощаджування повинна дитина вчитися, як розумно видавати гроші, бо цього знання її більше потреба. Ощадність — це штука відмовити собі чогось, і вона вимагає лиш нашої волі скермованої у цьому напрямі, щоб обійтися малим тоді, колиб ми могли позволити собі на більше. Коли ми надто вчасно беремося вчити дитину цеї чесноти, вона може на ціле життя набрати погляду, що ціла вартість гроша лежить у його громадженню, для нього треба вирікатися всього, що дає життя. Привчуючи дитину видавати розумно гроші ми даємо їй нагоду пізнавати прикмети товарів, вчитися на похибках та набирати самостійности у кермуванню власними справами. А знання цих справ допровадить дитину кращою дорогою до розумного зужиткування надвижки у доході — до щадження.

Родичі, які дають дитині деяку суму на власні видатки, повинні лишити їй найбільше свободи у цьому, як вона ці гроші видасть. Одинокий гамулець з їх сторони повинен іти у цьому напрямі, щоб дитина не купувала річей, шкідливих для здоровля. Коли вона за цілотижневий дохід купить забавку, яка хоч привманчива для ока, скорейько зіпсулася, напевно дитина другим разом буде більш обережною у виборі та глядітиме у забаві за прикметами більшої тривалости. Якщо дитина купить щось драгитивого — нехай родичі не ганьблять її за це, лиш вияснениям поможуть збагнути, у чому лежить її похибка та незнання. Добре, як дитина вчиться купувати у цей спосіб не лиш забавки, чи шкільні дрібнички, але постепенно, починаючи від малого, части одежі, спортове приладдя, тощо.

На каледж для дитини, подорожі, чи інші далекойдучі видатки — каже авторка — нехай родичі ощаджують з власної кишені, а не вживаючи для цього посередництва дитини. А вже в ніякому випадку тоді, коли дитина у такому віці, що вона не може гаразд оцінити користей з цеї майбутньої цілі, для якої родичі велять її довгі літа вирікатися приємности мати дещо власного гроша і його по вподобі видавати.

Клявдія Олесницька.

ЧИСТІСТЬ І ЗДОРОВЛЯ

Чистота все краща як бруд, як для самої людини, так і для тих, з ким вона пристає. Держучи в чистоті своє тіло, одежу, помешкання, сама людина ліпше почувається. І ліпше почуваються з нею люди. Але й для здоровля чистість важна, як для власного здоровля, так і для здоровля близьких людей.

Тільки не треба думати, що всякий „бруд" є справді брудний і шкідливий. Коли вуглекоп запорошить собі обличчя вугільним пилом, або огородник, чи і дитина, бавлючися в городі поваляють собі руки землею, то з того, звичайно, шкоди нема. Але в кого руки, обличчя, чи одежа все брудні, то це свідчить про нечисті привички, які можуть мати дуже поганий вплив на здоровля.

Взагалі можна сказати, що бруд на поверхні шкіри не шкідливий, хіба коли скалічитися і нечистота дістанеться до крови. Брудний палець, коли його скалічити, може швидше заразитися як чистий. Тому перед всякою операцією пацієнта купають, а те місце, що має бути оперована, вимивають алькоголем та іншими дезинфекційними середниками. Інакше бактерії дісталисяб до тіла. У всіх шпиталях пильно уважають, щоб всяке шпитальне знаряддя й хірургічні інструменти були чисто вимиті і стерілізовані (вигублені всякі бактерії, що є на них).

Чистість шкіри важна ще й з другої причини. Дірочки в шкірі (пори) раз-у-раз затикає порох, засохлий піт та частинки зужитої шкіри. Добра купіль ті дірочки отвирає і прочищує, так, що шкіра може знов правильно функціонувати.

Та найважніша справа, щоб не допускати всякої нечистоти до уст. Здається мало хто здає собі справу з того, скільки разів в день він кладе пальці в рот. І певно ніхто не знає, скільки бруду він собі туди пхає. Та бруд ще не найгірше. Але своїми пальцями людина неустанно доторкається предметів, яких доторкалися вже інші люди, часто хорі, і гаким способом не одна вже слабість перекинулась на здорову людину.

Передовсім господині, кухарі, молочарі, прислуга в ресторанах та взагалі люди, що варять їжу або ходять коло харчів, повинні уважати на чистоту своїх рук.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛЕЙКВУД, О. — Піврічні збори Бр. Сош. св. Духа, від. 108., відбудуться в неділю, 5. липня, в годині 1. пополудні. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження, як зміна братського статуту. — Д. Потажин, предс.; М. Мільнічин, секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Тов. Сокіл, від. 304, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться 5. липня в годині 1:30 пополудні в парохіяльній галі Germain St. На ці збори всі члени мають прийти, бо маємо важні справи до полагодження. По зборах в 2. год. всі разом вийдемо на пікнік. — С. Завійський, предс.; Ів. Грудак, кас.; С. Ваврів, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 8. червня 1942. р. помер трагічною смертю в автомобілевім випадку в Шікаго, Ілл., довголітній член Бр. св. О. Николая, від. 106. У. Н. Союзу,

ПАВЛО ҐОШКО.

Походив зо села Дешава, повіт Стрий, Галичина. Роджений 18. лютого 1873. р. В Злучених Державах пережив 32 р. Вступив до Бр. св. О. Николая відділу 106 У. Н. С. 30. листопаду 1917. р. Був членом 25 р.

Похорон відбувся 11. червня з погребового заведення до церкви св. О. Николая. Поховано Покійного на українськім цвинтарі св. Николая, Гігінс Ровд і Десплейн Ривер.

Покійний був тихої вдачі й добрим громадянином. Жертував завсіди на всі українські справи В похороні взяли участь родина, кревні й члени 106. відділу.

Покійний оставив в смутку жену Анастасію, дочку Марію, синів Михайла і Стефана, брата Панька і братову та їх 5 дітей.

Хай прибрана земля буде Йому гекою! В. Й. П.!

Г. Дацьків, секр.

НА ДРУГОМУ БОЦІ ОКЕАНУ. — Джан Винент, американський амбасадор у Лондоні, підчас перегляду американського амбулянсового корпусу, що відбувся в Гайд Парку в Лондоні. З ним британський міністер здоровля, Ернест Бравн. Амбулянси обслугують жінки.

ТАРЗАН, ч. 590. Щастя Вилйена.

Похилість і гойдання потапаючого корабля перешкодили Вилйенови виявити його здібности в двобою з Тарзаном.

Він не був певний на своїх ногах. Це використовував Тарзан і все уникав його меча: Вкінці Тарзанови пощастило його потрутити в воду

„Ти наситив те море невинною кровю, тепер та кров імститься на тобі", закликав Тарзан до Вилйена, що вже знаходився у воді.

Вилйено то поринав, то випливав. Втім він доглянув кусок пливаючої щогли. Він поплинув до неї. Здавалось, що це його врятує.